ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
Утвърдено със Заповед РД 09-124/22.12.2020 г.
на зам.-директора на ИДП при БАН
За присъждане на научната и образователна степен „доктор“
професионално направление:
3.6. Право - Гражданско и семейно право

РЕЦЕНЗИЯ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**
професор по Гражданско и семейно право в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС
член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на **Светла Дариева Качарова**

на тема „Правно положение на прокуриста”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
по научната специалност „Гражданско и семейно право”

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I.Бележки за дисертанта

Светла Качарова е родена в гр. Плевен на 29.05.1981 г. Завършила е Гимназия с преподаване на чужди езици през 1999 г. в гр. Плевен. През 2013 г. е придобила магистърска степен по специалност „Право“ в Нов български университет. В периода декември 2014 г. - декември 2020 г. е работила като юрисконсулт. Участвала е в множество семинари, конференции и научни прояви като слушател и с доклади. Владее английски и руски, ползва немски език. От 2018 г. е член на INSOL International, INSOL Europe и INSOL ERA (Early Academic Researchers).

Със Заповед № РД 09-67 от 10.07.2015 г. е зачислена като докторант в редовна форма на обучение по докторска програма „Стопанско/търговско право“ по професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в Института за държавата и правото при БАН, Секция по Гражданскоправни науки, със срок на обучение 3 години, считано от 01.10.2015 г. до 01.10.2018 г. с тема на дисертационния труд „Правното положение на прокуриста“. Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Григор Григоров от Секция „Гражданскоправни науки“ в Института по държавата и правото към БАН

Представеният дисертационен труд е в обем от 238 страници и включва увод, пет глави, заключение (в което фигурира списък с предложенията за усъвършенстване на законодателството) и списък на използваната литература. Съдържанието на главите е разделено на точки и подточки, означени с арабски цифри. Направени са 261 бележки под линия. Приложен е списък на научните публикации и библиография.

Дисертантката има три публикации по темата на дисертацията – три доклада, публикувани в сборници от научни конференции.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Трудът е първото цялостно изследване в българското право, посветено на правното положение на прокуриста. Целите на изследването, обусловени от неговия предмет, които дисертантката си е поставила, са постигнати в значителна степен. Фокусът в изследването е правното положение на прокуриста в капиталовите търговски дружества, попадащи в обхвата на консолидираната директива относно някои аспекти на дружественото право и директивата за преструктуриране и несъстоятелност.

Дисертационният труд има характера на завършен труд. Авторът е анализирал значителен по обем материал, включително съдебна практика. В изложението излага и аргументира собствени възгледи, като коректно води научна дискусия. Достойнствата на труда са и в неговото практическо значение.

Структурата на дисертационния труд включва **увод (глава първа)**, **„Исторически преглед“** (**глава втора**), в която се съдържа общ преглед на правната регламентация на .

В **третата глава**, озаглавена **„Актуална правна уредба на прокуриста“** се разглеждат следните въпроси: условия, при които фигурата на прокуриста е въведена в националното законодателство и нормативната уредба на прокуриста в глава 6 ТЗ.

Глава четвърта е озаглавена **„Отговорност на прокуриста“**. Тя включва отговорност за вреди, причинени на дружеството, наказателна отговорност на прокуриста, отговорност на прокуриста за чужди задължения по ДОПК, както и чл.299 ДФЕС и пасивната легитимация на задълженото лице в производството по принудително изпълнение.

Глава пета „Прокуристът в производствата по несъстоятелност и стабилизация съгласно ТЗ и законодателната рамка на ЕС“ разглежда двете производства и материалноправната легитимация в производството по стабилизация и съответствието на фигурата на прокуриста с термина „директор“.

III.Научни приноси на дисертационния труд

По-конкретно могат да се посочат следните основни научни резултати и приноси на дисертационния труд:

1.Направен е исторически и сравнително-правен преглед и анализ на прокуриста, като са изследвани Директива (ЕС) 2017/1132 относно някои аспекти на дружественото право и в Директивата за преструктурирането и несъстоятелността (ЕС) 2019/1023;

2. Прокуристът е отграничен от други сходни правни фигури - от обикновения търговски пълномощник и управителя на дружество с ограничена отговорност;

3.Направена е характеристика на прокуриста като лице, което управлява и представлява търговско предприятие с определена в закона представителна власт.

4.Разгледана е отговорността на прокуриста в гражданското право, по Търговския закон и по ДОПК.

5.Обосновано е, че прокуристът е par excellence лице, което носи отговорност за вземането на решения във връзка с управлението на дружеството.

6. Направен е анализ на фигурата на прокуриста като субект в правоотношенията, свързани с производствата по несъстоятелност и стабилизация.

7.Чрез сравнителноправен анализ са очертани различията при действия, извършени от прокурист без представителна власт или при превишаване пределите на представителна власт, от мним представител, както и частния случай на представителя с особена отговорност.

8. Изследвано е състоянието на уредбата на дружественото право на ЕС към момента на приемането на Търговския закон през 1991 г. и текущите процеси на хармонизация на материята на Общностно ниво по отношение съответствието ѝ с националната регулация на търговското представителство.

9. На базата на приетото в доктрината и съдебната практика авторът е аргументирал становището, че прокуристът не притежава активна материалноправна легитимация за иницииране на производство по стабилизация на представлявания от него търговец;

Обособени са и конкретни предложения за усъвършенстване на законодателството (de lege ferenda):

- отказът от пълномощно от прокуриста да бъде предвидено в чл. 25 ТЗ основание за прекратяване на прокурата.

- По отношение на публичноправните задължения на търговците, законодателят е предвидил специален ред, с който се преодолява ограничената отговорност. Такава възможност обаче не съществува когато кредитор е частноправен субект. De lege ferenda следва да бъде предвидена такава възможност и за частноправните субекти, в допълнение към въвеждането на прозрачни и предвидими правила относно правомощията и отговорността на лицата, които вземат решения от името на дружеството, в т. ч прокуриста.

- De lege ferenda, следва да се предвиди легална дефиниция на термина “директор” като минималното съдържание на дефиницията, съгласно чл. 14 Директива (ЕС) 2017/1132 относно някои аспекти на дружественото право, напълно съответства на дефиницията на прокуриста, съгласно ТЗ.

- De lege ferenda, при транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1032 за преструктурирането и несъстоятелността, правилата за опрощаване на задължения и лишаване от права, предвидени за самостоятелно заетите лица (предприемачи), следва да се прилагат и в случаите в които директорите и в частност прокуристите, са поели солидарна отговорност за задължения на дружеството като физически лица.

IV.Критични бележки и препоръки

Към дисертацията могат да бъдат направени следните критични бележки и препоръки.

1.В структурно отношение не са ясно обособени главите – дали са общо пет или четири и защо уводът е обособен в самостоятелна глава (римска точка). Не е удачно и посочването на предложенията de lege ferenda в увода, тяхното място е или в съответната глава или накрая на изложението.

2.Дисертацията съдържа ненужни отклонения – например с.21 теории относно представителството на юридическите лица, с.81-83 – изказвания при приемането на Търговския закон през 1991 г.

3. Работата съдържа терминологични неточности:

-определението на търговското представителство per procura като „структуриран набор от правни средства“ (с.9 от дисертацията) не дава достатъчна яснота за становището на автора;

-с.133 – отговорност за вреди и загуби (загубите са вид имуществени вреди);

-с.139 – „оттегляне от прокуриста“ вероятно се има предвид „отказ от прокуриста“

- „Упълномощаването за прокура е … сделка, с която се прехвърлят правата, предвидени в закона и в сключения между страните договор.“ (с.12 от автореферата) – упълномощаването не е в състояние да прехвърли права, предвидени в закона или в договора, то дава представителна власт на представителя да действа от името на представлявания в посочения обем.

4.Библиографията на българските автори, работили по темата не е достатъчно пълна. Могат да се посочат следните съчинения, които авторът би могъл да включи при бъдещо издаване на труда - например статията **Йосифова, Т.,** За значението на вписването в търговския регистър при представителството на търговците, сп. Търговско право, бр.4/2002 г., както и статията **Йосифова, Т.,** По някои въпроси на представителството на капиталовите търговски дружества в светлината на Първата директива на Европейския съюз – сп. Правна мисъл, кн.3/2003 г., **Йосифова, Т.,** Мнимо представителство, С.: Сиби, 2008.

IV. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантката притежава задълбочени теоретични знания по гражданско и търговско право и способност за самостоятелни научни изследвания. С оглед на постигнатите научни резултати дисертацията представлява интерес както за правната теория, така и за практиката.

В заключение изразявам положителната си оценка, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема **„Правно положение на прокуриста”** отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитието на академичния състав в Република

България и на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Гражданско и семейно право” на Светла Дариева Качарова – редовен докторант в докторска програма „Стопанско/търговско право“ по професионално направление 3.6. Право.

София, 1.03.2021 г.

Рецензент: .....
д-р Таня Йосифова
професор по Гражданско и семейно право